

NÉPRAJZI HÍREK

A MAGYAR NÉPRAJZI TÁRSASÁG TÁJÉKOZTATÓJA

IV.ÉVFOLYAM 1–2. SZÁM

BUDAPEST 1975.

Szerkesztő: Szemerényi Agnes

Szerkesztőségi cím: 1250 Budapest, Országház u. 30.

Szerkesztőségi titkár: Kara Tiborné

Kiadja: a Magyar Néprajzi Társaság

Kézirat gyanánt

TUDOMÁNYOS TANÁCSKOZÁSOK

Konferencia a népi építkezésről, Weimar, 1974. június 16—20.

A Német Demokratikus Köztársaság Tudományos Akadémiája Központi Történettudományi Intézetének Művelődéstörténeti (Néprajzi Kutató Csoportja) (Berlin) 1974. június 16. és 20. között Weimarban konferenciát rendezett a népi építkezés, településkutatás témaköréből Ackerbürgerstadt, Ackerbürgerhaus címmel. A rendező szerv a témakör NDK-beli etnografus, történész, építész kutatói mellett a baráti szocialista államokból is meghívott kutatókat. Bulgáriából, Csehszlovákiából, Lengyelországból és Magyarországról vettek részt etnografusok illetve műemlékvédelmi szolgálatban dolgozó művészettörténészek. Hazánkból **Dr. Tálasi István** egyetemi tanár: Eine spezifische Siedlungsart der Bauernstädte in der Grossen Ungarischen Tiefebene (Die Szálláshofsiedlung) címmel tartott előadást; **Dr. Filep Antal** pedig Die Erforschung der Ackerbürgerstädte in Ungarn und die Rolle des Ackerbürgerturms in der Entwicklung der Wohnkultur címmel tudománytörténeti áttekintést, illetve kutatásaival kapcsolatos beszámolót készített. A konferencia résztvevői számára tanulmányi kirándulást biztosítottak Weimar északnyugat, északi előterében fekvő Ackerbürger jellegű városok megtekintésére. Alkalmom nyílt megismerkedni Neumarkt, Sömmerda, Weissensee, Greussen, Klingen, Buttstädt városokkal, pontosabban műemlékeivel, népi építészeti objektumaival, valamint megtekintettük a memlebeni császári palota romjait, és a mellette felépített, a német parasztháborúban megrongált románkori bencés apátságot. A külföldi résztvevőkkel a buchenwaldi emlékmúzeumot, emlékművet is felkerestük. Szakvezetés mellett ismerkedhettünk meg Weimarral, mint Ackerbürgerstadtal is. A konferenciát az etnografusok történeti kutatásokban való elmélyülése, társadalomtörténeti érdeklődése mellett az építészet, településtervezők, műemlékvédelmi szakemberek aktivitása jellemezte.

Filep Antal

A népi halászat kutatásának II. nemzetközi konferenciája Baja, 1974. június 27—30.

A halászat néprajzi vizsgálatának közép-európai kutatói 1972-ben a lengyelországi Torunban találkoztak első alkalommal a nemzeti keretekben folyó munkálatok koordinálásának kialakítása céljából. Ezt a kezdeményezést folytatta és szélesítette ki a Baján tartott II. konferencia, amelynek rendezését **Solymos Ede**, anyagi támogatását Bács-Kiskun Megye Tanácsa, szakmai pártfogását pedig a Magyar Néprajzi Társaság vállalta.

A konferenciára ezúttal meghívást kapott a téma minden számon tartott európai specialistája, ugyanakkor a rendező változatlanul a közép-európai kutatók részvételének biztosítására törekedett kiemelt figyelemmel. Végül is a tanácskozáson Ausztria (1), Csehszlovákia (2), Franciaország (1), Lengyelország (6), a Német Szövetségi Köztársaság (1), Románia (1), a Szovjetunió (1) és Magyarország (8) képviselői vettek részt.

Az elhangzott 13 előadás és a viták során a konferencia fő céljaként a népi halászat kutatása európai munkaközösségének életrehozása körvonalazódott. Ennek érdekében egy kis létszámú állandó koordináló szerv létrehozását tartották szükségesnek, amelynek feladatai közé tartozik a még részt nem vevő országokkal való kapcsolatok kialakítása is. Ez a Szervező Bizottság az egyes országok egy-egy képviselőjéből álló közvetítő bizottságon keresztül érintkezik a munkatársakkal. Kívánatosnak tartották a konferenciák sorozatának folytatását úgy, hogy a halászat kutatói 2—3 évenként más-más európai vendéglátó országban találkozzanak az új kutatási eredmények bemutatása, a nagy régiókban jelentős kutatási problémák kidolgozása és a közvetlen kapcsolatok lehetőségének biztosítása céljával.

Baján megállapodás történt szervezeti kérdésekben és konkrét munkálatok indításában. A koordináló Szervező Bizottság elnökévé **Maria Znamierowska-Prüfferowa** asszonyt választották, az ügyvezető titkári feladatok ellátására pedig **Gaál Károlyt** kérték fel. A Bizottságba most további 1—1 szovjet, német és francia tagot választottak. A magyar halászati kutatás képviselőjében **Solymos Ede** tart kapcsolatot a Bizottsággal.

Munkaközösségek alakultak 1) halászati atlasz előkészítésére (vezetője **Zygmunt Klodnicki** és 2) az egységes szakterminológia és klasszifikáció kidolgozására (vezetője **Andres v. Brandt**). Megállapodás történt a halászati kutatások kurrens bibliográfiájának létrehozásáról, valamint dokumentációs központ szervezéséről. Az utóbbi Bécsben, egyelőre az egyetemi néprajzi intézet címén (Institut für Volkskunde der Universität Wien, A 1030 Wien, Hanusgasse 3), az állandó Szervező Bizottság ügyvezető titkárának

vezetésével kezdi meg munkáját. A bajai Türr István Múzeum lehetőséget keres a jelenlegi konferencia előadásainak megjelentetésére. A konferencia határozata leszögezi a jelenlegi személyi megbízások provizorikus jellegét és hangsúlyozza további országok, kutatók megnyerésének fontosságát.

A „Bajai nyár 1974” rendezvénysorozat keretében alkotó légkörben lefolyt, jól szervezett í konferencia résztvevői megtekinthették a Türr István Múzeum „Dunai halászat” c. új kiállítását, tanulmányi kirándulás során pedig látogatást tettek az Új Élet Halászati Szövetkezet rezeti halásztanyáján.

Kisbán Eszter

The Art of Oceania, Hamilton, 1974. augusztus 21—26.

A kanadai Hamilton (Ontario) McMaster University antropológiai intézetének szervezésében 1974. augusztus 21—26. között került sor „The Art of Oceania” szimpozion megrendezésére. A szimpozionon mintegy 50, az óceániai (ideértve Ausztráliát is) művészettel foglalkozó szakember vett részt, többségükben észak-amerikaiak. Nyugat-Európát (az angoloktól eltekintve) egy francia, egy svájci és két holland kutató képviselte, Ausztráliát két szakember, míg Óceániából Pápua New Guinea, az Új-Hebridák, a Salamon-szigetek és a Fidzsi-szigetek múzeumai küldtek egy-egy európai szakembert. Az idők jele, hogy az utóbbiakhoz — megfigyelői minőségben — egy-egy helyi káder is érkezett, akiknek hozzászólásai főleg a műhelymegbeszéléseken váltottak ki élénk visszhangot. A szocialista országokat a szimpozionon személyem képviselte.

Az elhangzott előadások, amelyeknek a publikációjára előreláthatólag ez évben kerül sor, a legkülönbözőbb tematikában, földrajzi megoszlásban foglalkoztak a térség művészetével. Örvendetesen sok volt a régészeti feltárásokat bemutató előadások száma, de nem hiányoztak a művészet mai helyzetét vizsgáló előadások sem. A magam részéről „Style Provinces and Trading Areas in North and North-east New Guinea” címmel tartottam előadást, amelyben a kereskedelmi ciklusok, szférák és a művészeti provinciák korrelációjára hívtam fel a figyelmet.

A szimpozionot követően a chicagói Field Museum of Natural History óceániai gyűjteményeit, ezen belül is A. B. Lewis észak-új-guineai anyagát, ill. a rochesteri egyetemen a Lewis H. Morgan archívum anyagát tanulmányoztam.

Bodrogi Tibor

A folklór poétikája és stilisztikája
1974. szeptember 4—6.

A fenti címmel tartotta háromnapos szimpozionját az MTA Néprajzi Kutató Csoport Folklór Osztálya. Az előadások délelőtti és délutáni ülészekon hangzottak el a Néprajzi Kutató Csoport Könyvtárában. A szimpozionon előadást tartott a Folklór Osztály minden tagja, más intézmények folkloristái, valamint a rokontudományok jeles képviselői. A program a következő volt:

Szeptember 4. délelőtt

Martin György: Egy mikrostruktúra táncalakító szerepe
Olsvai Imre: Dunántúli pásztorok énekstílusának költői kifejező eszközei
Halmos István: Zenei formák alakulása hangszeres tánczenében
Pesovár Ernő: Verbuntáncaink szerkezeti sajátosságai

Szeptember 4. délután

Voigt Vilmos: Poétikum és stilisztikum a folklórban
Szathmári István: A hangszimbolika a népballadákban
Katona Imre: Az ellentét összehasonlító vizsgálata a magyar népdalokban és balladákban
Szerdahelyi István: A folklór irodalom az esztétikai értékelmélet tükrében

Szeptember 5. délelőtt

Károly S. László: Hagyományozott elemek siratóénekeinkben
Borsai Ilona: Népi gyermekmondókák műfaji sajátosságai
Pusztai Ferenc: A magyar stílus története és a folklór stilisztikája
Benedek Katalin: Egy legendamese stíluselemei

Szeptember 5. délután

Nagy Ilona: Mese, monda, legenda műfaji problémái a népi elbeszélő prózában
Karig Sára: A népmesefordítás néhány kérdése
Dobos Ilona: Igaz történetek és rémhírek műfaji problémái
Kovács Ágnes: Hol kezdődik a mese?

Szeptember 6. délelőtt

Hoppál Mihály: Az „első” mese. Jegyzetek a verbális szemiotikához

Kriza Ildikó: Tér és idő a néballadákban

Keszthelyi Tibor: Az afrikai dobnyelv esztétikai problémáihoz

Pócs Éva: Stilisztikai tényezők összefüggései a ráolvasások funkciójával

Szeptember 6. délután

Küllős Imola: Csángó lírai dalok kvantitatív módszerű vizsgálata

Pókos Edit: Észak puhjanmaai dalok a kvantitatív analízis tükrében

Kálmán Erzsébet: Az irodalom és a folklór határterületei

Tátrai Zsuzsanna: A pütkösdi királynéjárás dunántúli változatainak szerkezeti elemzése

Szemerkenyi Ágnes: A közmondások stilisztikai problémái

Istvánovits Márton: Szüzsé-Hős (perszonázs)-Stílus.

Az előadásokat több kutató hangzó-, ill. képanyaggal illusztrálta.

A szimpozion tematikája szorosan kapcsolódik az új Magyarország Néprajzához. — Téma és problémafelvetései a nemzetközi folklórisztikában is újszerűek és jelentősek. Az elhangzott előadások önálló kötetben jelennek meg.

Örömmel üdvözlöttük a hallgatók és a vitázók között Szabolcsi Miklós, Tőkei Ferenc és Ujfalussy József akadémikusokat.

Tátrai Zsuzsanna

**Európa Néprajzi Atlasza munkatársainak 5. munkaértekezlete,
Visegrád 1974. szeptember 24—27.**

Egy európai néprajzi atlasz értelmének és lehetőségének gondolatát Sigurd Erixon bocsátotta vitára először, 1937-ben Párizsban, az I. Congrès International de Folklore nyilvánossága előtt. A javaslat pozitív visszhangot keltett és szervezeti keret életre hívása is követte, a háborús évek azonban ezt a tervet is megszakították. Folytatására a CIAP 1953. évi namuri közgyűlésén került sor, amikor is a nemzetközi atlasz bizottság újra összeült és vállalkozott a munka tényleges indítására. Beszámolója nyomán ezt az atlaszbizottságot 1954. évi párizsi közgyűlésén a CIAP önálló állandó nemzetközi bizottságnak nyilvánította ugyanúgy, mint a földművelési esz-

közök történetének vizsgálatára szerveződött állandó nemzetközi organizációt. A bizottság fő feladatának ekkor a nemzeti néprajzi atlaszok összehangolását tekintette.

Egy össz-európai néprajzi atlasz tényleges lehetősége 1964-ben nyílt meg, amikor az Antropológiai és Etnológiai Tudományok VII. Világkongresszusa alkamával Moszkvában külön szimpozion foglalkozott e kérdéssel és egyhangú határozatot hozott egy minden európai ország részvételével létrehozandó néprajzi atlasz készítéséről, egyúttal megbízta az Állandó Nemzetközi Atlaszbizottságot (SIA) a megvalósítás útjának kimunkálásával.

Ennek alapján a SIA 1966-ban Zágrábba hívta össze Európa Néprajzi Atlaszának 1. munkaértekezletét és megalakította az Állandó Bizottság és az egyes országok közt kapcsolatot tartó Szervező Bizottságot, azaz a munkatársi hálózatot. A SIA és a Szervező Bizottság munkája nyomán Európa Néprajzi Atlaszának ma már elfogadott konkrét tématerve van, a munkába vett aktuális témáknak felelős szervezői, közvetlenül befejezés előtt áll az alaptérkép és nyomdakész az első próbakiadvány, amely az ünnepi tűzgyújtás térképeit és kommentárjait tartalmazza. A SIA szükség szerint ülésezik, a Szervező Bizottság kétévenként tart munkaértekezletet. Zágráb, Bonn, Helsinki és Stockholm után 1974-ben az MTA támogatásával a Néprajzi Kutató Csoport volt az 5. munkaértekezlet vendéglátó házigazdája. A tanácskozás helyeként az ELTE visegrádi üdülőjére esett a választás.

Az 5. munkaértekezleten az európai országok képvisellete minden korábbinál teljesebb volt. Ezúttal csak Albánia és Franciaország hiányzott. Bár Portugália az ország és a szak rendkívüli periódusa miatt személyes képvisellettől szintén nem lehetett jelen, de a most indított új témákhoz részletes előzetes anyagot küldtek.

A munkatársi gárda kiszélesítése indokolta, hogy ezúttal tájékoztató hangozzék el mind a SIA 20 éves tevékenységéről (P. J. **Meertens**), mind az Európai Néprajzi Atlasz eddigi munkájáról és további terveiről (B. **Bratanic**).

A munkaértekezlet fő feladatának a soron következő témák konkrét kérdéstervének kidolgozását tekintette. Ezért nem foglalkozott az ezen a fázison már túljutott eke témájával, amelynél most az anyag beküldése folyik. A többi közeli témák gondozói, ill. felkért szakértői az előkészítés különböző szakaszaig eljutott áttekintéseket, ill. javaslatokat adtak elő. Valamennyihez más földrajzi terület anyagában jártas felkért hozzászólók korreferátumai csatlakoztak. A munkaértekezlet hat témát vitatott meg: 1. aratás (K. **Vilkuna** és O. **Højrup** előterjesztésében), 2. a lakóház építőanyaga (**Barabás Jenő** és S. I. **Brük**), 3. női ingek (S. **Kovacevicova**), 4. ét-

kezési zsiradékok (N. A. Bringéus és G. Wiegelmann) 5. bölcső (Csilléry Klára), 6. kerekas mezőgazdasági járművek (G. Berg és A. Fenton).

Az atlasz munkaértekezleteken hagyományá váló „Sigurd Erixon lecture” módszertani jellegű sorozata keretében Szolnoky Lajos tartott előadást „A néprajzi térkép mint a néprajzi analízis eszköze” címmel. Rövid beszámolókat új regionális atlaszok, ill. kartográfikus munkálatok helyzetéről tájékoztattak.

A munkaértekezlet résztvevői félnapos tanulmányi kirándulás során a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumba látogattak el, ill. Szentendre, Tahitótfalu és Kisoroszi települési, építkezési, gazdálkodási és társadalmi jelenségeivel ismerkedtek.

Minden remény megvan arra, hogy az 5. munkaértekezlet jelentős lökést ad Európa Néprajzi Atlasza nagyon bonyolult munkálatainak frissebb előrehaladásához.

Kisbán Eszter

Nemzetközi szimpozium a szocialista életmódról és kultúráról Primorszko, 1974. szeptember 30—október 3.

A Bolgár Tudományos Akadémia Etnográfiai Intézetének és Múzeumának kezdeményezésére és rendezésében került sor a címben jelzett tematikájú szimpoziumra 1974. szeptember 30. és október 3. között a bulgáriai Primorszkoban, amelyre az európai szocialista országok tudományos akadémiáinak néprajzi intézetei, illetőleg ahol ilyenek nincsenek, néprajzi társaságai kaptak meghívót. Az MTA Néprajzi Kutató Csoportját Szemerkenyi Ágnes és Sárkány Mihály képviselte. Előadásuk címe: „Egy mai magyar falu (Nógrádsipek) folklórjának vizsgálata”, illetőleg „Népi társadalmunk szociálantropológiai vizsgálatának lehetősége” volt.

Az elhangzott előadások egyik része a szocialista életmód és kultúra témakörben végzett vizsgálatok eredményeit ismertette, másik része a szocialista országokban végbemenő kulturális változások etnográfiai megközelítésének néhány elméleti kérdését vetette fel — a hagyomány és a városi kultúra egymásrahatásának viszonyát, az etnikai folyamatok és a kulturális változások összefüggését, az etnográfia és a többi társadalomtudomány közötti határvonalak megvonhatóságát illetőleg módszerbeli közelítést — egyetértve abban, hogy a kutatások középpontjába a kulturális változások törvényszerűségeinek vizsgálatát kell állítani.

A szimpozium mellett üléselő Ideiglenes Nemzetközi Bizottság, amelyben minden résztvevő országot egy küldött képviselt, határozatot hozott,

hogy a fenti tematikájú kutatások összehangolására és figyelemmel kísérésére kétévenként üléselő Nemzetközi Bizottságot hoznak létre, amelyben valamennyi szocialista ország képviseltetheti magát, élén főtitkár és titkárság áll (első főtitkárnak Dr. D. Todorovot, a Bolgár Tudományos Akadémia Etnográfiai Intézete és Múzeuma osztályvezetőjét választották meg), továbbá 1975-től kezdve orosz és német nyelven megjelenő Bulletinnek adnak ki.

Sárkány Mihály

Tudományos ülészak a szlovák-magyar interetnikus kapcsolatokról a miskolci Herman Ottó Múzeumban, (1974. október 2—3.)

Az 1974. évi Országos Múzeumi és Műemléki Hónap ezúttal Miskolcon nyílt meg. Ennek keretében került sor több más rendezvény mellett a szlovák—magyar interetnikus kapcsolatokkal foglalkozó kétnapos tudományos ülészakra. Balassa Iván elnöki megnyitója után Igor Kristek (Szlovák Néprajzi Múzeum) előadása hangzott el Szlovákia szabadtéri néprajzi múzeumáról. Michal Markus a szlovák—magyar einteretnikus kapcsolatok történeti áttekintését adta. Zita Svitková a szlovákiai magyar népi kultúra legújabb kutatását mutatta be. Gunda Béla egyetemi tanár a magyarországi szlovákokkal kapcsolatos hazai kutatásokról emlékezett meg. Krupa András a magyar—szlovák kölcsönhatások jelentkezését elemezte a békési hiedelem-mondákban. Az ülészakot tokaj-hegyaljai kirándulás zárta.

Szabó Piroska

Szláv etnográfusok konferenciája Poznan, 1974. október 11—12.

A szláv etnográfusok második nemzetközi konferenciáját 1974. október 11—12-én a Poznantól mintegy harminc kilométerre fekvő Blazejewko nevű üdülőhelyen rendezték meg. A szervezést a Lengyel Tudományos Akadémia szociológiai bizottságának etnográfiai részlege (Polska Akademia Nauk Komitet Nauk Socjologicznych Seksja Etnografii) vállalta, a házigazda szerepét Jozef Burszta poznani egyetemi tanár, a lengyel néprajzi társaság jelenlegi elnöke töltötte be. A konferencia egyben az Etnológica Slavica szerkesztői kollégiumának ülése is volt.

A tanácskozáson bolgár, cseh, horvát, lengyel, macedón, orosz, szerb,

szlovák, szlovén, szorb, ukrán, illetőleg német, svéd és magyar etnográfusok vettek részt és tartottak előadást. A témát röviden a következőképpen jelölte meg a szervező bizottság: „népi kultúra — nemzeti kultúra”. Az előadókat pedig előzetesen arra kérték, hogy a kérdéskör elméleti és gyakorlati vonatkozásait lehetőleg saját nemzetük vagy országuk példáján részletesen mutassák be.

A bevezető referátumot Jozef **Burszta** tartotta közvetlenül a téma-megjelöléshez kapcsolódva. (Minden résztvevő kézbe kapta **Burszta** professzor frissen megjelent könyvét, amely a konferencia témájával azonos címet visel: *Kultura ludowa — kultura narodowa*. h. h. 1974.). Hasonlóan átfogó jellegű volt J. V. **Bromlejnek**, a szovjet néprajzi intézet igazgatójának előadása, amelyben a nemzet-nemzetiség (nacija-nacionalnoszty-narodnoszty) fogalmáról beszélt. A néprajz központi terminológiai kérdéseit tárgyalta a bulgár etnográfusok nesztora, Hriszto **Vakarelszki** is. Más szovjet előadók elsősorban az együtt és egymás mellett élő népek és nemzetiségek kulturális érintkezéseiről és kapcsolatairól, a Szovjetunióban jelenleg zajló etnikai folyamatokról beszéltek. A kis szláv népekről szóló előadásokat általában a tudománytörténeti nézőpont és tárgyválasztás jellemezte. Az előadók többnyire arról beszéltek, milyen szerepe volt és van a népi kultúrának a nemzeti kultúra fejlődésében. Hangsúlyozták azt a különleges jelentőséget, amely a nemzeti ébredés idején és a különböző függetlenségi küzdelmek során került előtérbe. Különösen a balkáni népeknél volt fontos ez a szerep, hiszen a török hódoltság teremtette sajátos helyzetben a nemzetté válás kezdetén a nemzeti kultúra szinte teljesen azonos volt a népi kultúrával. A bolgár résztvevők ezt a tényt olyan módon is kiemelték, hogy külön előadásban beszéltek a török uralom alóli felszabadulás (1878) előtti és utáni időszakról. Hasonló, de sok tekintetben mégis más szerepet töltött be a népi kultúra a nemzeti lét lépcsőfokára soha el nem jutott kis szorb nép művelődésében, amint arról két szorb professzor beszámolója tanúskodott. Kisebbségi problematikával foglalkozott még a jugoszláviai muzulmánok és az égei macedónokról szóló előadás.

A magyar résztvevők **Zsigmond** Gábor és **Kósa** László, az MTA Néprajzi Kutató Csoport munkatársai többekhez hasonlóan tudománytörténeti témát választhattak. **Zsigmond** Gábor a múlt század második fele magyar társadalomkutatásának alternatíváit mutatta be Hunfalvy János munkásságával a középpontban. **Kósa** László a 18. század végétől napjaink friss jelenségeiig tekintette át a magyar népiesség történetét. Jóllehet a konferencia előadásainak többsége egy ki nem mondott, de hallgatólagosan föltételezett szláv néprajzi-kulturális egység jegyében hangzott el, a magyar előadások problémafelvetései nem kerültek szembe velük. Annál inkább

nem, mert a magyarság és Magyarország története szerves része annak a nagy kelet-európai térség történetének, amelyben a szláv népek mellett más nyelvcsaládokhoz tartozó, de hasonló történeti és társadalmi múltú népek is élnek.

Az előadásokat viszonylag kevés hozzászólás és vita követte. Ennek valószínűleg az volt az oka, hogy bár a huszonnégy bejelentett referátumból több elmaradt, a rendelkezésre álló idő kevésnek bizonyult, állandóan sürgetni és korlátozni kellett az előadókat és a hozzászólókat. Csupán a macedon és a bulgár résztvevők éles vitája érdemel említést, ami viszont túl lépte a konferencia tematikai kereteit, és távolabbi történeti-politikai kérdésekbe bonyolódott. A konferencia anyaga a rendezők ígérete szerint külön kötetben fog napvilágot látni.

Az előadásokat követő harmadik napon a résztvevők Poznan környéki kastélyokkal, múgyűjteményekkel, múzeumokkal és a nagy-lengyelországi tájjal (Wielika-Polska) ismerkedtek. Útjuk során megtekintették Lengyelország egyik legjobban felszerelt és jó eredményeket felmutató gazdaságának szociális és kulturális létesítményeit. A vendéglátók népi művészegyüttese érdekes folklórműsorral kedveskedett, ami jól kiegészítette az első estén hallott parasztzenei bemutatót.

Kósa László

**A kelet-európai népek története az V—X. sz. között,
Moszkva, 1974. december 9—12.**

A Szovjet—Magyar Történész Vegyesbizottság keretében a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Régészeti Intézetében 1974. december 9—12 között a fenti címmel konferenciát rendeztek. A tudományos tanácskozáson a magyar delegációban **Filep Antal** az MTA Néprajzi Kutató Csoport tudományos munkatársa vett részt, **A magyar őstörténeti kutatás néhány néprajzi vonatkozása (települési és építkezési kultúránk speciális kérdései)** címmel tartott beszámolót. A konferencia résztvevői megtekintették tanulmányi kiránduláson Zagorszk műemlék együttesét, szépművészeti, néprajzi múzeumi kiállításait. A tárgyalásokon bilaterális kutatási egyezményt kötött a vendéglátó intézet az MTA Régészeti Intézettel.

Filep Antal

A IV. Nemzetközi Finnugor Kongresszus előkészületeiről

A III. Nemzetközi Finnugor Kongresszus határozata alapján 1975. szeptemberében Budapesten Magyarország rendezi a IV. Nemzetközi Finnugor Kongresszust. Amióta 1960-ban Budapesten először rendezték meg a finnugor kutatások nemzetközi kongresszusát, immár hagyomány, hogy 5 évenként más-más országban ismételten megteremtik a tudományos kutatásnak ezt a nemzetközi fórumát (Helsinki 1965, Tallinn 1970). A magyar kezdeményezésre életre hívott kongresszus méltó módon képviseli a finnugor népek és nyelvek kutatásának ügyét, nem marad el a hasonló tárgyú (szlavisztika, germanisztika) nemzetközi rendezvények mögött.

A IV. Nemzetközi Finnugor Kongresszus minden eddiginél nagyobb-nak ígérkezik. Előzetes számítások szerint mintegy 1200 résztvevője lesz. Népes küldöttségek érkeznek Finnországból és a Szovjetunióból. Örvendetes, hogy az Észt SZSZK mellett az OSZSZK autonóm köztársaságaiból és nemzeti körzeteiből, kis finnugor népek képviselői és kutatói is szép számban bejelentették részvételüket. Számosan jönnek e szomszédos országok finnugor és hungarisztikai tanszékeiről, tudományos műhelyeiből, továbbá Nyugat-Európa és Amerika régebbi és újabban alapított, finnugor kutató-sokra specializált tanszékeiről, intézeteiből is.

A résztvevők többsége, mintegy 50⁰/₀-a nyelvtudós, 25⁰/₀-a pedig etnográfus és folklórkutató lesz. Megszűnően van a nyelvészek túlsúlya, mert az etnográfia mellett a régészet, a történettudomány, az irodalomtudomány és az embertan képviselői is nagyobb részarányt képviselnek, mint a korábbi kongresszusokon. Ennek megfelelően a plenáris ülések mellett a kongresszus résztvevői négy szekcióban (I. Nyelvészeti-, II. Néprajzi-, III. Régészeti, történeti és embertani-, IV. Irodalmi szekció) végzik munkájukat.

A kongresszus programja a szervezeti tagolásnak megfelelően a szekcióülésekre épül. Mindössze két plenáris ülés lesz, egy magyar és egy finn akadémikus előadásával (**Lakó György**: Utak és módok a finnugor tudományokban; **Vilkuna**, Kustaa: Nyelvhatár, etnikai határ, kulturális határ) s az előadásokhoz kapcsolódó számos hozzászólással.

Az egyes szekciókon belül lesznek összevont szekcióülések és lesznek szűkebb körű szakülések. A néprajzi szekcióüléseken három előadás hangzik el: 1. **Bodrogi Tibor**: A finnugor népek társadalomszervezete; 2. **Ivanov**, Sz. V.: A finnugor népek hagyományos művészete; 3. **Szomjas-Schiffert György**: A finnugor összehasonlító népzenei kutatás története és eredményei.

A néprajzi szaküléseken három témakör kerül megvitatásra: 1. A finnugor népek költészetének műfajstruktúrái; 2. A népszokások társadalmi funkciói a finnugor népek körében; 3. Differenciálódás és integráció a finnugor népek anyagi kultúrájában. Egy-egy szakülésen átlagosan 5—6 rövid referátum hangzik el, s azokat követik az előkészített vagy rögtönzött hozzászólások. A Szervező Bizottság helyet ad szabadon választott témájú előadásoknak is, amelyek a szaküléseken vagy a szekcióüléseken is elhangozhatnak.

A többi szekcióban is igen izgalmas kérdéseket vitatnak meg a résztvevők. Ezek közül csak néhányat emelünk ki. A nyelvészeti szakülések között szereplő témák: Az ősmagyar nyelv kialakulása, Gépi módszerek alkalmazása a finnugor nyelvészetben; A finnugor irodalmi nyelvek kialakulása. A régészeti-történeti szekcióülések közül két szovjet kutató előadását is meg kell említenünk: **Krizsevskaja**, L. Ja.: Az Urál vidéki kultúrák déli kapcsolatai a későbbi kőkorban; **Szmirnov**, A. P.: A termelőgazdálkodás kialakulása és a finnugorság. „A magyar honfoglalás és előzményei” címmel tart előadást **László Gyula** professzor.

Főként a folklór kutatóinak figyelmét kell felhívni az irodalmi szekcióban elhangzó előadásokra: **Köpeczi Béla**, a Magyar Tudományos Akadémia főtítkára „Az irodalomtudomány a finnugor kutatásokban” címmel tart előadást, **Moreau**, L.-J.: francia kutató pedig „A folklór szerepe a finnugor népek irodalmában” címmel értekezik. Az irodalmi szaküléseken a finnugor népek verselése, a finnugor irodalmak és a világirodalom, illetve a finnugor népek irodalmának és a világirodalom, illetve a finnugor népek irodalmának XX. századi fejlődési sajátosságai témát vitatják meg.

A kongresszus résztvevői szekciónként szervezett szakmai kirándulás keretében ismerkednek Magyarországon egy-egy területével. A néprajzi szekció résztvevői az Őrségbe utaznak, megtekintik Szombathelyt és a Vasi Falumúzeumot. A nyelvészet szekció Pécsre és a tolnai Sárközbe, az irodalmi szekció Veszprémbe és a Balaton vidékére látogat. A régészek és történészek Visegrád—Esztergom, illetve a Balaton-vidék műemlékeivel, ásatásaival ismerkednek. Budapesti séták, múzeum- és kiállításlátogatások biztosítják, hogy a résztvevők minél több ismeretet gyűjtsenek, minél több élményt szerezzenek hazánkról, életünkről.

Az egyhetes (1975. szeptember 9—15. közötti) programot, az üléseket és járulékos rendezvényeket, a kongresszusra megjelenő kiadványokat évek óta készíti elő a IV. Nemzetközi Finnugor Kongresszus rendező Irodája, élén **Ortutay Gyula** akademikussal, a Kongresszus Nemzetközi Bizottsága elnökével és **Gulya János** főtítkárral. A plenáris és szekcióülések előadásait a rendező iroda előre kiadja. Az igen tekintélyes hazai és külföldi

tudósokból álló Nemzetközi Bizottság elnökségében foglal helyet **Ariste Paul** (Szovjetunió) és **Vilkuna, Kustaa** (Finnország), mint a Bizottság al-elnöke. A négy szekció elnöki tisztét magyar tudósok látják el (Nyelvészeti szekció — **Hajdú Péter**, Néprajzi szekció — **Ortutay Gyula**, Régészeti és történeti, embertani szekció — **Gerevich László**, Irodalmi szekció — **Sőtér István**.)

A kongresszus jó előkészítő munkáját dicséri, hogy ez alkalomra megszerkesztették a hazai finnugor kutatásokról áttekintést nyújtó könyvet „**A finnugorisztika magyarországi műhelyei**” címmel. Ebben szerepelnek azok az akadémiai intézetek, egyetemi tanszékek, múzeumok és könyvtárak, ahol finnugor kutatások folynak, tartalmazza e műhelyek legfőbb tudományos témáit, ismerteti kiadványait. Az Akadémiai Kiadó magyarul, németül és oroszul jelenteti meg. Ugyancsak az Akadémiai Kiadónál jelenik meg a kongresszusra a plenáris ülésen és a szekcióülések elhangzó előadásokat tartalmazó kötet.

A kongresszus rendezésének elvállalása, megtervezése és előkészítése kormányzatunk megértő erkölcsi és anyagi támogatásával volt lehetséges. A Magyar Tudományos Akadémia mellett társadalmi szervezetek is támogatják a kongresszus ügyét. Említést érdemel, hogy a kirándulások sikerét jórészt az illetékes megyei tanácsok szavatolják. Azt a tényt, hogy ez a nemzetközi tanácskozás az egész magyar társadalmat érintő ügyé vált, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a IV. Nemzetközi Finnugor Kongresszus védnöki tisztét **Losonczi Pál** elvtárs, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke vállalta el.

Paládi-Kovács Attila

RÖVID TUDOMÁNYOS HÍREK

Tanulmányutak

Csehszlovákia

1974. november 18-tól december 23-ig a Szlovák ill. Cseh Akadémia vendége voltam.

A Szlovák Akadémia Néprajzi Intézetének szervezésében 1 hetes tanulmányúton vettem részt, melynek során szlovák hegyi falvakat és szállásokat ismertem meg.

Szlovákia magyarlakta területei közül Zobor vidéken és a Csallóközben az általános tájékozódás mellett népi jogszokásokat gyűjtöttem.

A Nemzetközi Kárpát Bizottság „társadalmi kapcsolafokat kutató” alcsoportjának tevékenységével ismerkedtem meg, konzultáltam a résztvevőkkel.

Beszámolót tartottam a pozsonyi egyetem néprajz szakos hallgatói számára az intézetünkben folyó „Jelenkutatás”-ról.

Megismerkedtem továbbá a cseh és szlovák néprajzi tanszékek és intézetek munkájával, kutatóival.

Jávor Kata

1974. december 12 és 24 között a kultúr csere egyezmény keretében tanulmányutat tettem Szlovákiában. Ez a tanulmányút tulajdonképpen folytatása és kiegészítője volt az 1973 őszén tett tanulmányútnak, amelynek egyik célja a csallóközi műrokonsági formák felgyűjtése s a vizsgált terület anyakönyveinek megtekintése és részbeni kijegyzetelése volt. Ezt a terepmunkát folytattam 1974. évi tanulmányutamon, s a helyi tanácsoknál őrzött anyakönyvi anyaggal teljessé tettem a pozsonyi Statny Archivban őrzött anyakönyvek jegyzetanyagát. Négy napig voltam ezenkívül Gömörben, ahol korábbi, település témájú gyűjtésemet ellenőriztem. Pozsonyban a műrokonság témán dolgozó Zora **Apaty-Rusnakova**-val (Slav Narodopisny Ustav) módunkban volt tovább folytatnunk már több éve tartó konzultációnkat.

Morvay Judit

Dánia

1974. márciusában két hetet töltöttem Dániában. Tekintettel az idő rövidségére, futólagos általános tájékozódás után időmet elsősorban a Dansk Folkemindesamling gyűjteményében töltöttem. Ez a koppenhágai intézmény Dánia központi folklór archívuma, hat folklorista és három zenefolklorista munkatárssal. Egész Dánia folklóranyagának gyűjtésével archiválásával foglalkozik; zenefolkloranyaga a világ minden tájáról származik. Kezdetei S. **Grundtvig** nevéhez fűződnek, a múlt század 60-as éveiben. A rendszeres folklórgyűjtést Evald Tag Kristensen (1843—1929) kezdte. Munkájának eredménye mai napig számottevő részét teszi az archívum anyagának. Az archívum új épületében, gépekkel, segéderőkkel való felszereltségével rendkívül impozáns benyomást kelt; az archiválás módja azonban — tekintettel a hatalmas múltbeli örökségre — egyelőre nem minden szempontból kielégítő. Eddig háromféle módszerrel történt az archiválás; a legújabbat, az anyag topografikus és tipologikus rendjét 1960-ban vezették be. Az archívum legrégebbi — ma is létező — folyóirata a Danske Studies; 1955-től jelenik meg a Folkeminder, 1972-től a Folk og Kultur. A gyűjtemény legnagyobb értékei közé tartozik **Feilberg** jytlandi tájszótárához felhasznált cédulaanyaga, valamint a gazdag fotó- és hangszalaggyűjtemény. Megemlítendő még az archívum anyagából publikált katalógusok: a **Feilberg** tájszótárához az FFC 85. kötetében megjelent mutató; az FFC 2. és 184. kötetében publikált mesekatalógusok; Carsen **Bregenhøj**: Jude, Fybo og Sjælleaender (Khn 1949) c. anekdotakatalógusa, és Svend **Grundtvig**: Danske Folkesagen (I—II. Khn, 1944 és 1948) c. mondakatalógusa, amely a Danske Folkeminder 53. számában jelent meg. Az archívumban az általános tájékozódás mellett néhány konkrét hiedelemtémához anyaggyűjtést is végeztem, az archívum munkatársainak készséges segítségével.

Egyéb folklórral foglalkozó intézményeket az idő rövidsége miatt nem látogathattam meg. Ezek közül megemlítendő az egyetemi Institut for folkemindesidenskab, a zenetörténeti múzeum, a rádió, amely számottevő népköltészeti és népzenei felvétel anyagát őrzi néprajzi képzésben részesült szakemberek gondozásában, az Institut for dansk dialektforskning; valamint az Arhus-i Sanghistorisk Archiv.

Jugoszlávia

1974. május 30. és 1974. szeptember 27. között 4 hónapos jugoszláviai tanulmányúton vettem részt aspirantúráim keretében. Fogadó intézetem a Szerb Tudományos Akadémia Néprajzi Intézete (Etnografski Institut Srpske akademije nauka i umetnosti) volt Belgrádban (igazgatója: dr. M. **Vasović** prof.), de kiküldetési munkatervem szerint Jugoszlávia egyéb intézeteiben és könyvtáraiban is dolgoztam, valamint terepgyűjtésen is részt vettem.

Tanulmányutam fő célja a kiegészítő anyaggyűjtés volt disszertációmhoz, amely délszláv népcsoportjaink egyes kalendáriumi ünnepeinek balkáni és magyar kapcsolatait kívánja megvilágítani.

Az alábbiakban rövid, felsorolásszerű áttekintést adok azokról az intézményekről és gyűjteményekről, amelyekben dolgoztam.

A széles skálájú néprajzi kutatást végző belgrádi Etnografski Institut 1947-ben alakult meg, s a szerbiai néprajzi kutatás koordináló központjának tekinthető. Legfontosabb publikációi — Glasnik Etnografskog instituta, Posebna izdanja, Zbornik radova, stb. — jól tükrözik az intézet egyre bővülő tevékenységi körét. Belgrádi tartózkodásom idején dolgoztam az intézet könyvtárában, részt vettem nyilvános munkaértekezletein, s konzultáltam az intézet többi munkatársával: dr. O. **Mladenović**-tyal, dr. D. **Nikolić**-tyal stb. Az akadémiai intézetek közül felkerestem a Balkanológiai Intézetet (Balkanološki institut SANU), a Zenetudományi Intézetet (Muzikološki institut SANU), mindkét intézet munkatársai, így dr. D. **Antonijević**, M. Ilijon stb. sok szakmai segítséget nyújtottak. A belgrádi Néprajzi Múzeum (Etnografski muzej) — igazgatója dr. S. **Zecević** — tárgyakkban gazdag szokásgyűjteményének (kezelője: P. **Kostić**), könyvtári és adattári anyagának tanulmányozása igen hasznos volt.

Újvidéken a Vajdasági Múzeum (Vojvodanski muzej) igazgatója dr. M. **Vranić** — Etnológiai szekciójának voltam vendége, különösen kézirat, fotó- és szokásgyűjteményük anyagát forgattam haszonnal. Dolgoztam továbbá a Szerb Matica Könyvtárában (Biblioteka Matice Srpske) is. Rövid vajdasági terepgyűjtésem során néhány bácskai és szerémségi vegyes lakosú község szokásanyagát tanulmányoztam. Terepgyűjtéseim megszervezésében a Zombor Városi Múzeum (Gradski Muzej Sombor) néprajzkutatója K. **Kupusarević** és **Bánszky** M. újvidéki muzeológus voltak segítségemre.

Szlovéniában a Szlovén Tudományos Akadémia Néprajzi Intézete (Institut za slovensko narodopisje pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti) szokáskutató szekciójának vezetője dr. N. **Kuret** és H. **Lozar**

tud. kutató voltak szakmai konzultánsaim. Speciális adattárolási rendszerük nagyban elősegíti az anyagban való gyors eligazodást. Ugyanez mondható el a Zenetudományi Intézet (Glasbeno narodopisni institut) kartotékjairól is.

Bosznia és Hercegovina fővárosában, Szarajevóban a nagy múltú Zemaljski muzej szokás-archívumát, szokásgyűjteményét és könyvtárának anyagát tanulmányoztam.

A felsoroltakon kívül részt vettem több szakmai megbeszélésen, konzultáción és folklór bemutatón. Így jelen lehettem a Szerb Folklór Szövetség (Udruzenje Folklorista Srbije) egyik munkaülésén, konzultálhattam dr. D. **Nedeljković** akadémikussal, dr. **Špiro Kulistić**-tyal stb. Részt vettem Leszkovácon az évenként — immár harmadszor — megrendezésre kerülő folklór bemutató szerbiai csoportok szemléljén, amelyen dramatikus szokások is bemutatásra kerültek. Továbbá jelen voltam a híres negotini vásár idején — szept. 20—22. között — megrendezésre kerülő IX. Mokranjac napokon, amelynek ezúttal is kísérője volt a néprajzkutatók tanácskozása. Fentieket kiegészítette még néhány szakmai kirándulás, amelyek keretében megismerkedhettem néhány vajdasági és szlovéniai tájegységgel is.

Összegezésül hangsúlyozni kívánom, hogy jugoszláviai tartózkodásom idején mind az említett intézetek, mind pedig az egyes szakemberek meszszenő segítséget nyújtottak munkám eredményessége érdekében.

Kiss Mária

Gunda Béla egyetemi tanár az újvidéki Hungarológiai Intézet meghívására 1974 novemberében 10 napos tanulmányúton volt Jugoszláviában. **Tóth Ferenc** a Hungarológiai Intézet munkatársa pedig a Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Intézetének meghívására 10 napos néprajzi tanulmányúton volt Magyarországon.

Venezuela

1974-ben közel három hónapot töltöttem Venezuelában, az út eredményeit a következőkben foglalom össze: a) újra meglátogattam a dél-venezuelai Amazonas Szövetségi Területen élő piaroa-indiánokat, hogy megfigyeljem-rögzítsem az első kutatóút (1967—68) óta bekövetkezett változásokat. Az indiánok elbeszélése és megfigyelése alapján **J. Willemont** francia kollégával színes-hangos filmet készítettünk, amelyben az indiá-

nok elmondják, milyen problémákkal jár az új, civilizált helyzethez való alkalmazkodás. (A néhány esztendeje beindított „Dél meghódítása” elnevezésű — és a marginális népcsoportok civilizálását célzó, új-kolonialista tendenciákat nem nélkülöző — akció mélyreható változásokat idézett elő néhány indián csoport életében. A piaroák sorra hagyták el őserdei településüket, és kormányzati falvakba költöztek: számos tényező, de elsősorban a „fehér” piacra termelés rendszeressé válása a törzsszervezet felbomlását eredményezte.) Az elkészült filmet az Amazonas Terület kormányzójának meghívására Puerto Ayacucho-ban, Amazonas székhelyén még 1975-ben bemutatjuk — a kormányzóság és az indiánok jelenlétében.

b). korábbi terepmunkám írásba foglalt eredményeit indiánok bírálatának vettem alá: a „lektori” megjegyzéseket magnószalag őrzi, s ennek alapján készíthettem-javíthattam a piaroákról készülő kötetem szövegét. Ennek kapcsán az 1968-ban rögzített mítoszgyűjteményt is kontrollálhattam: a javított szöveg alapján az amazonasi indián iskolák számára tankönyv készül, amely a film bemutatásával egyidőben kerül átadásra. c) Az utat finanszírozó tervüzeni múzeum részére egy hétszáz darabos indián tárgykollekciót fotóztam-katalogizáltam, és ehhez ugyancsak felhasználtam a piaroa-indiánok leírásait, meghatározásait stb.

Boglár Lajos

A Néprajzi Múzeum és a Szabadtéri Múzeum munkatársai külföldön (1974)

Balassa M. Iván csoportvezető ápr. 17—30 között az érsekújvári járási Múzeum támogatásával, a Komenski Egyetem Etnológiai Kabinetjének szervezésében az érsekújvári járás több községében helyszíni gyűjtést végzett, elsősorban a népi építkezés témakörben. Szept. 2—7. között pedig az Európai Szabadtéri Múzeumok Szövetségének meghívására a Graz melletti Stübingben az Európai Szabadtéri Múzeumok Szövetségének 6. összejövetelén vett részt és előadást is tartott.

Boglár Lajos osztályvezető aug. 30 szept. 24 között részt vett a Mexico Cityben rendezett III. Nemzetközi Amerikanista Kongresszuson és az „Újralátogatott piaroák: kényszerített asszimiláció” címmel előadást tartott. Okt. 14—23. között Bulgáriába tett tanulmányutat.

Hofer Tamás tudományos titkár márc. 7—11. között Angliában az oxfordi egyetem meghívására a „Paraszttság az iparosodás korszakában” c. szemináriumon tartott előadást. — Okt. 21-től nov. 14-ig Skandináviában a koppenhágai, stockholmi és lundi egyetem meghívására előadásokat tartott és település vonatkozású adatokat gyűjtött.

- Hoffmann Tamás** főigazgató szept. 2—7 között. az Európai Szabadtéri Múzeumok Szövetségének meghívására a Graz melletti Stübingben az Európai Szabadtéri Múzeumok Szövetségének 6. összejövetelén vett részt és előadásokat tartott. — Okt. 14—17. között Jugoszláviában az újvidéki Magyar Nyelv és Irodalmi Tanszék meghívására tartott két előadást, „Agráretnográfia — agrártörténet”, valamint „Feudalizmus és a népi kultúra Magyarországon, ill. a Kárpát-medencében” címmel.
- Horváth Terézia** múzeológus Csehszlovákiában a CSEMADOK által önkéntes gyűjtők számára rendezett nyári néprajzi szemináriumon tartott előadást.
- Kodolányi János** főigazgatóhelyettes VI. 13—VII. 13. között az Országos Ösztöndíj támogatásával egyhónapos finnországi tanulmányutat tett. — Részt vett okt. 25—27. között a Temesvárott (Románia) rendezett néprajzi filmtanácskozáson.
- Kresz Mária** tudományos főmunkatárs jún. 12—aug. 25. között a „Canadian Centre Folk Cultur Studies” által szervezett kutatási programban vett részt, amelynek célja egy kanadai magyar helység, a Saskatchewan tartományban levő egykori „Békevár” (mai „Kipling”) néprajzi vizsgálata volt.
- Szege Bálint** adm. igazgató dec. 27-től háromhetes tanulmányutat tett Skandináviába, a szabadtéri múzeumok megtekintésére.
- Varga Zsuzsa** múzeológus júl. 15—28. között az NDK jelentősebb néprajzi és művészeti gyűjteményeit tekintette meg.
- Égető Melinda** és **Gráfik Imre** múzeológusok jan. 11—19. között a zentai (Jugoszlávia) 1973-ban előkészített állandó kiállítás anyagának gyűjtését és rendezését fejezték be. A kiállítás megnyitásán **Hoffmann Tamás** főigazgató is részt vett.
- Kodolányi János** főigazgatóhelyettes készítette elő a Néprajzi Múzeum anyagából Bukarestben és Leningrádban megrendezett magyar népművészeti kiállítást; a bukaresti kiállítást ugyanő rendezte. A rendezésben segítségére volt **Mészáros Johanna**.

A leningrádi magyar népművészeti kiállítást **Forrai Ibolya** múzeológus és **Molnár Mária** csoportvezető rendezte, a kiállítás megnyitásán részt vett **Hoffmann Tamás** főigazgató.

Attányi Károlyné

EGYÉB HÍREK

A Népművelési Intézet „Építészet-lakásmód-lakáskultúra az Alföldön” címen végzett vizsgálata

Hogyan formálják és használják az emberek tárgyi környezetüket, házukat, lakásukat — és hogyan hat vissza életformájukra — ez vizsgáltunk legáltalánosabb kérdésfeltevése.

A kutatás témakörei:

1. a ház építészeti, esztétikai rendje, az alaprajz, a szerkezet, anyaghasználat, arányképzés, színskála, továbbá a jelképrendszer változása;
2. a mediátorok; kis mesterek, ezermesterek, a kultúra közvetítők szerepe;
3. a család és lakás kapcsolata. A ház, a lakás funkciórendszere, változása, kölcsönhatások az életmóddal, életformával. A presztizstényezők közrejátszása;
4. az alakító, szépítő, teremtő kedv a lakás formálásában, a nők, mint „belsőépítészek”;
5. a gyermekek szoktatása a családi környezet alakításában; építési, lakásdíszítési elemek a gyermekjátékokban.

A felvétel módszerei:

A terep kiválasztásánál figyelembe vettük a stílusépítészet (barokk, klasszicizmus, szecesszió) kisugárzását. A házak kiválasztásánál törekszünk arra, hogy a következő korszakokból kerüljön ki a minta: a századfordulón, az első világháborúig, a húszas években, a második világháborúig, a mezőgazdaság átszervezéséig és napjainkig épült 600 ház.

Az adatgyűjtéshez kérdőíves—interjú módszerrel dolgoztunk ki. (A felvevő biztosok: építészek, néprajzosok, pedagógusok.) Házként 6—6 fotót készítünk: a ház két reprezentatív oldaláról, továbbá a kapuról, kerítésről és enteriőr felvételeket a leginkább és a legkevésbé használt helyiségekről.

Kismesterekkel, ezermesterekkel, „belsőépítészekkel” külön részletes felvételt tervezünk.

A ház építését, átalakítását dokumentáló írásos feljegyzéseket összegyűjtjük.

A több évre tervezett kutatás során az építkezést, a bontást, a lakásberendezés, átrendezés folyamatát is megfigyeljük.

Vizsgálatunkban támaszkodunk a néprajzi-, művészettörténeti-, a lakásszociológiai kutatások eredményeire.

A kutatás vezetői: **Bánszky Pál** és **Sipos Zsuzsanna** (Népművelési Intézet).

Bánszky Pál

A „Nagyszalontai Gyűjtés” jubileuma. A Nagyszalontai „Arany János” Irodalmi Kör 1974. december 6-án emlékülést rendezett a **Kodály Zoltán** és **Szendrey Zsigmond** által közzétett Nagyszalontai Gyűjtés (Bp., 1924, Magyar Népköltési Gyűjtemény XIV. kötet) megjelenésének ötvenedik évfordulója alkalmából. Az emlékezés első felében **Faragó József** (Kolozsvar) a gyűjtemény jelentőségéről (megjelent Utunk, 1974. 50. számában) és **Dánielisz Endre** (Nagyszalonta) **Szendrey Zsigmond** tanárkodásáról, valamint néprajzi munkásságáról tartott előadást. Ezt követően a helyi Arany János Gimnázium tanulói a gyűjtésből adták elő, majd idős emberek, a gyűjtőmunka egykori résztvevői és kortárs tanúi emlékeztek Kodály Zoltánra és Szendrey Zsigmondra. Végül néhány, a közelmúltban feljegyzett nagyszalontai népköltési alkotás bemutatására került sor.

Kósa László

A Bihari Népi Kultúra Napjai. 1974. december 21—23-án rendezték meg a romániai Bihar megyében a „Bihari Népi Kultúra Napjai”-t. Megyeszerte rendeztek folklórünnepségeket és bemutatókat, de a központ Belényes és környéke volt. A szomszédos Várasfenes községben tartottak magyar—román népművészeti rendezvényt. Belényesben tudományos szimpozion zajlott le, amin négy magyar néprajzi tárgyú előadás is elhangzott. **Vőő Gabriella Györffy István** Fekete-Körös völgyi gyűjtéséről és tanulmányairól, **Faragó József**, **Kodály Zoltán** és **Szendrey Zsigmond** nagyszalontai gyűjtéséről, **Dánielisz Endre** Kőröstárkány karácsonyi és újévi szokásairól, **Papp Attila** a Fekete-Körös völgyének népballadakincseről beszélt.

Kósa László

*

Jel-modell-rendszer címmel MTA Szemiotikai Munkabizottsága és Neumann János Számítógéptudományi Társaság Rendszerelméleti Szakosztálya

1974. nov. — 1975. máj. között előadás-sorozatot rendez. Célja a két kibontakozóban levő tudomány-terület közös nyelvének kialakítása, szemléletének összehangolása. — Az előadások és kerekasztal megbeszélés helye: Budapest, VI., Anker köz 1. Telefon: 229—870.

Bromlej, J. V. akadémiai levelező tag, a Moszkvai Néprajzi Intézet igazgatója 1974. szept. 23-án néhány napra Budapestre érkezett. A Szovjet—Magyar kulturális egyezmény 25 éves évfordulója tiszteletére rendezett ünnepségre meghívott szovjet delegációt vezette. Itt tartózkodása alatt megbeszéléseket folytatott a magyar néprajz vezető egyéniségeivel. Az etnikumról írt Etnosz és etnográfia c. monográfiája a Gondolat Kiadó gondozásában Nagy Géza fordításában jövőre jelenik meg.

A TIT Művészeti Szakosztályának Zenei Szakcsoportja a Kossuth Klubban „Beszélgetés a népzeneről” címmel előadássorozatot rendezett. A sorozat előadója **Sárosi Bálint** volt. Öt előadás hangzott el 1974. október—1975. január hónapokban.

Vajkai Zsófia: Perui falvak és városok címmel tartott előadást a Kossuth Klubban 1974. december 11-én.

Hegyí Imre a Néprajzi Múzeum múzeológusa a Magyar Országos Erdészeti Egyesület Erdészettörténeti Szakosztályának 1975. febr. 28-i ülésén „A népi természetismeret és az erdő termékei” címmel tartott előadást.

*

1975. július 14—27 között Néprajzi Nyári Egyetem megrendezésére kerül sor Zalaegerszegen. Az előadások fő témája a népi építészet. A rendezvénysorozat programjában előadások, bemutatók, viták és kirándulások szerepelnek. Néhány tervezett előadás: A néprajz szerepe a modern kultúrában; Népi építészet Göcsejben; A népi építészet és a mai építészet összefüggései; A népművészet stíluskorszakai. — Néhány cím a bemutatók közül: Néprajzi Fotókiállítás; Múteremlátogatás népi díszítőművészeknél. Részvételi díj 2800,— Ft., amely magában foglalja a szállást, az étkezést, a különböző kirándulások, kulturális és egyéb programok költségeit. Jelenkezni, bővebb felvilágosítást kérni a Néprajzi Nyári Egyetem Főtitkarságán lehet, 8901 Zalaegerszeg, Marx tér 1.

A Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Intézetében **Dám** László adjunktus irányításával a IV. éves hallgatók elkészítették Nyírlúgos monográfiáját. A monográfiából egy részlet a Szabolcs-Szatmári Szemlében már megjelent, s ugyanott Dám László beszámol az Intézet Szabolcs-Szatmárban eddig végzett kutatómunkájáról. A nyírlugosi monográfia a nyíregyházai Jósa András Múzeum gondozásában jelenik meg.

Gunda Béla

*

A Tudományos Minősítő Bizottság **Szilágyi** Miklóst, a szekszárdi Balogh Ádám Múzeum igazgatóját, megyei múzeumigazgatót levelező aspiránsként a Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Intézetéhez osztotta be. Az aspiránsvezető **Gunda Béla** egyetemi tanár.

A Magyar Néprajzi Társaság Nemzetiségi Szakosztálya, a Magyarországi Szlovák Demokratikus Szövetségének néprajzi és honismereti bizottsága 14-én Békéscsabán a szlovák önkéntes néprajzi gyűjtők számára találkozózt rendezett. A találkozón **Manga János** és **Krupa András** tartottak előadást.

A **Kortárs** 1974-es száma (1461—1472. old.) **Vargyas Lajos**: A népbalada: a parasztság alkotása c. tanulmányát közli.

Az **Irodalomtörténet** c. folyóirat 1974/3-as számában olvasható **T. Erdélyi Ilona**: Népköltészet, népzene- népi társadalom (560—521.); **Fried István**: Erdélyi János elfelejtett szerb népdalfordításai (522—535).

A **Vigilia** 1975/2-es száma **Ortutay** Gyulával készített interjú közöl. E számban olvasható **Erdélyi Zsuzsanna** Teophilos — Tentilius (VI—XX. század) c. cikke, valamint **Bárczi Géza**, **Tóth Sándor**, **Rónay György** írásai amelyek **Erdélyi Zsuzsanna**: „Hegyet hágek, lőtöt lépék” Kaposvár, 1974. c. kötetével kapcsolatosak. Ugyanitt közli **Domokos Pál Péter** a legelső magyar népdalszöveg gyűjtőről, **Petrás Incze János**ról írott tanulmányát.

A Magyar Néprajzi Társaság 1975. február 19-én tartott közgyűlése elfogadta a választmány javaslatát, amely **Andrásfalvy Bertalant** a főtítkári tisztségre, ellenőr tisztséggel — az elhunyt **Csipka László** helyett — **Rakovszky Istvánt** bízta meg.

Néprajzi Filmhírek

1974. október 10—13-ig a MTA Néprajzi Filmbizottsága kezdeményezésére, Szekszárdon a „Nagyvilág” moziban hétszer kétórás, előadásokkal bevezetett vetítést tartottunk az 1973—74. évben készült néprajzi filmekből. Nyolc magyar és külföldön forgatott néprajzi film került bemutatásra. A bevezető előadásokat és a vetítést követő vitákat: dr. **Kodolányi** János, dr. **K. Kovács** László és dr. **Hoppál** Mihály tartotta, ill. vezette.

Vendég előadóként dr. **I. Weber-Kellermann** mutatott be két, Románia területén készült néprajzi filmet.

A Filmnapok alkalmával vetítették a Pannónia Filmstúdió és a Néprajzi Múzeum között létrejött szerződés alapján, társadalmi munkában készült „Palóc lakodalom” c. filmet is.

A Szekszárdi Néprajzi Filmnapok vetítésein jelen voltak az ELTE Folklór Tanszékének tanárai: dr. **Dömötör** Tekla professzor és dr. **Voigt** Vilmos adjunktus. A filmvetítésen szervezeten első ízben vettek részt a néprajzi tanszék hallgatói is. Számukra külön vetítést tartottunk a Tolna megye területén készült 8 mm-es, amatőrfilmesek által készített filmdokumentumokból.

1974. október 25—27-ig Temesvárott, az egyetem aulájában tartották meg a III. Nemzetközi Néprajzi Folklór Filmszemináriumot. Témája a „népszokások, mint művészeti megnyilatkozások filmen” volt.

A 3 napos találkozón 17 előadás hangzott el. Az előadások főként: a film formanyelvének a néprajzi filmezésben való alkalmazási lehetőségeiről szóltak.

A vendéglátó ország egyetemi néprajzi intézetének előadóin, hallgatóin és néprajzi szakemberein kívül (Temesvár, Bukarest, Kolozsvár, Iasi és Brassó) francia, nyugat-német, jugoszláviai, amerikai és magyar kutatók vettek részt (dr. **Kodolányi** János és **Raffay** Anna).

A felszólalások többnyire a bemutatott filmek műfaji kérdésével foglalkoztak, amelyek valójában majdnem teljesen kimerítették a tudományos típusú filmezés minden alcsoportját: a kutató-rögzítőfilmtől kezdve az elsődleges dokumentációk, filmdolgozatok és az ismeretterjesztő, népszerű-tudományos „műfajt” is képviselték.

A néprajzkutatók vitatták a népszerűsítési céllal készült filmek tudományos értékét és hasznosságát, a népművelők hiányolták a jó vagy a bemutatottaknál értékesebb, hasznosabb néprajzi filmeket. E kérdés fontosságát méltatta és emelte ki dr. **Kodolányi** János hozzászólásában,

amikor — többek között — említést tett arról, hogy a népszerűsítési céllal készülő filmek hitelét veszítik, ha pl. nehéz fizikai munkát ünnepelőben végeztetnek a filmesek a szereplőkkel, vagy pl. olyanokat öltöztetnek be népviseletbe, akik már nem tudják viselni.

A filmek és viták tanúsága mutatta, hogy a két fontos szempontot: hitelességet és látványosságot igen nehéz egy filmben egyesíteni.

Szó esett még a néma ill. szinkron hangos vagy kísérőszöveggel ellátott filmekről — filmezési stílusról is.

Nagy vita volt arról is, hogy van-e joga a néprajzosnak egy dokumentum-képsor alatt elmondani a saját véleményét, vagy elmondani, hogyan vélekednek a szokás résztvevői a szokásokról stb. Dr. M. Pop a vita zárószavában azt a véleményét szögezte le, hogy a filmdolgozatot készítőnek alkotói joga elmondani a véleményét. Szerinte a néprajzosok nem zárkózhatnak el az ismeretterjesztéstől, a népművelésben is használható filmeket kell készíteniük.

Raffay Anna

1975. július 24—28-a között a Dunamenti Folklórnapi rendezvényeként Népművészeti Filmszemle és Tudományos Tanácskozás lesz Kiskőrösön.

Moldován Domokos rövidfilmjeit: — „Halálnak Halálával Halsz...”, Magyar Fazekasok, Vankóné Dudás Juli galgamácsi parasztfestőasszony — nagy sikerrel vetítették Londonban, 1974. november 8-án az University of London Courtauld Institute of Art és a School of Slavonic and East-European Studies közös rendezésében.

A filmek vetítése előtt Mary Stella Newton, a Courtauld Intézet viseltörténeti osztályának vezetője mondott bevezetőt. A filmek vetítése után több kérdés hangzott el, amelyre a Kelet-Európai Tanszék magyar nyelv és irodalom tanára Peter Sherwood adott részletes választ.

A jól sikerült filmestet — a tervek szerint — az University of London rendezésében tavasszal megismétlik.

KIÁLLÍTÁSOK

A múzeumok 1975. évi néprajzi kiállításai

Baranya megye

A kékfestés mai lehetőségei	Pécs	Május
A Pollack Mihály Technikum Dél-Dunántúl népi építészetéért	Pécs	Június
Magyarlukafai népi üvegek. Állandó kiállítás.	Magyarlukafa	
Két helyreállított népi műemlék berendezése és bemutatása	Nagydobsza Mecseknádasd	Október Október

Bács-Kiskun megye

A Baja környéki magyarok népművészete	Baja	Június
Az alföldi népi kerámia	Kkfélegyháza	Április
A kovács- és lakatosmesterség	Kkfélegyháza	Október

A Dunamenti Folklor Fesztivál kiállításai

Kalocsa: Nemzetközi népi díszítőművészeti kiállítás

Az Alföld népi díszítőművészete

A Hajdúság díszítőművészete

Baja: Bácska népművészete

Éber Sándor népművészeti gyűjteménye

A Nagykúnság népművészete

Népművészeti babák

Dunapataj: Kismesterségek Bács-Kiskun megyében

Békés megye

Békés megyei szlovák népi bútorok	Békéscsaba
Az orosházi múzeum legszebb kerámiai	Orosháza
Népi mértékek és a tizedes mértékrendszer egy évszázada	Békés

Borsod megye

Matyó népművészet (állandó kiállítás)	Mezőkövesd	Június
Habán kerámia	Miskolc	Október
Abaúj és Zemplén művészete	Szerencs	Május

Csongrád megye

Somogy népművészete	Szeged	Október
Naív művészet	Makó	Március
Parasztbútorok	Makó	Május
Régi makói gyermekjátékok	Makó	Október
Bács-Kiskun megye népművészete	Szentés	Május

Győr-Sopron megye

Műemlék objektumok bemutatása:

Pékház, Sopron (május)

17—18. századi polgárház, Sopron
(június)

18. századi parasztház, Tényő (április)

Népművészet IV. (kerámia)	Sopron	Október
Takácműhely és termékei	Csorna	Június

Heves megye

Népi textilművészet	Eger
Népi kisplasztikák	Hatvan

Komárom megye

Céhtörténeti emlékek	Esztergom
----------------------	-----------

Nógrád megye

Nógrád megye népművészete, népviseletei	Szécsény
Település és társadalom; állandó kiállítás	Balassagyarmat

Pest megye

Népművészeti kiállítás	Aszód	Március
Dudás Juló kiállítás	Aszód	Október

A Jászság története és népi kultúrája	Cegléd	Október
Íróasszonyok és díszítőművészetünk	Nagytarcsa	Október
Temetők népművészete	Nagykőrös	Január
Nemzetiségeink életéből	Szob	Augusztus
A váci járás néprajza	Vác	Augusztus

Somogy megye

Helytörténeti és néprajzi állandó kiállítás	Kaposvár	Október
Alföldi festett parasztbútorok	Kaposvár	Június

Szabolcs-Szatmár megye

Mézeskalácsos műhely bemutatása	Nyírbátor	Október
Beregi szőttesek	Tiszavasvári	Október
Fehérváry József túristvándi fafaragó kiállítása	Vaja	Október

Szolnok megye

Helytörténeti és néprajzi áll. kiáll.	Jászberény	Május
Céh- és ipartörténeti kiállítás	Szolnok	Augusztus
Népművészeti kiállítás	Szolnok	Augusztus

Tolna megye

Jel és jelentés a népviseletben	Szekszárd	Szeptember
---------------------------------	-----------	------------

Veszprém megye

Régi perui művészet (Lipcsei múzeum vendégkiállítása)	Tihany	Július
Népi világító- és mérőeszközök	Veszprém	Augusztus

Zala megye

Korniss Péter néprajzi fotói	Zalaegerszeg
Nyugat-Dunántúl parasztbútorai	Zalaegerszeg
Zala népművészete	Nagykanizsa

Néprajzi Múzeum

Öt világrész legszebb tárgyai a Néprajzi Múzeum felszabadulás utáni gyűjtéséből (nem végleges cím)	volt Kúria épület	Április
--	-------------------	---------

A volgai népek népművészete (a lenin-grádi múzeum vendégkiállítása)	volt Kúria épület	Szeptember
A finnugor népek néprajza (a finnugor kongresszus tiszteletére)	volt Kúria épület	Szeptember

(Néhány kiállítás időpontjáról nincs tudomásunk, ezért hiányzik.)

Füzes Endre

TUDOMÁNYOS KIADVÁNYOK (1974—75)

- Ág Tibor: Édesanyám rózsafája. Pozsony, Madách Kiadó, 1975. 219. 1.
- Bálint Sándor: Karácsony, húsvét, pünkösd. Budapest, Szent István Társulat, 1973. 402. 1.
- Bodrogi Tibor: A fekete Dekameron. A bevezetőt, jegyzeteket írta B. T. Budapest, Magyar Helikon, 1974. 212. 1.
- Dömötör Tekla: Népszokások költészete. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1974. 260. 1.,
- Erdei Ferenc: Magyar falu. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1974. 246. 1.
- Erdei Ferenc: Magyar város. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1975. 255. 1.
- Erdélyi Zsuzsa: Hegyet hágék, lőtöt lépék . . . Archaikus népi imádságok. Somogyi Almanach 19—21. sz. Kaposvár, 1974. 223. 1.
- Erdész Sándor: Nyírség. Budapest, Gondolat Kiadó, 1974. 313. 1.
- Fél Edit — Hofer Tamás: Geräte der Átányer Bauern. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1974. 678. 1.
- Hoppál Mihály — Küllös Imola — Manga János: Emlékl hagyom . . . Ön-életírások. Budapest, Gondolat, 1974. 339. 1.
- Jagamas János — Faragó József: Romániai magyar népdalok. Bukarest, Kriterion Könyvkiadó, 1974. 473. 1.
- Dr. Kós Károly — Szentimrei Judit — Dr. Nagy Jenő: Szilágysági magyar népművészet. Bukarest, Kriterion Kiadó, 1974. 229. 1.
- Kodály Zoltán: Néphagyomány és zenekultúra. Válogatta, előszóval és jegyzetekkel ellátta Katona Ádám. Bukarest, Kriterion Kiadó, 1974. 291. 1.

- Kodály Zoltán:** Visszatekintés I—II. 2. kiadás. Budapest, 1974.
- Láng János:** Lélek és isten. Budapest, Gondolat Kiadó, 1974. 520. 1.
- László Gyula:** A honfoglalókról. Budapest, Tankönyvkiadó, 1974.
- Lengyel Dénes:** Benedek Elek. Budapest, Gondolat Kiadó, 1974. 275. 1.
- Nagy Olga:** Hősök, csalókák, ördögök. Esszé a népmeséről. Bukarest, Kriterion Kiadó, 1974. 230. 1.
- Nagy Olga — Vöő Gabriella:** A mesemondó Jakab Iistván. Bukarest, Editura academiei, 1974. 411. 1.
- Papp Zoltán Sándor:** A beregdaróci emberek élete a századfordulón az előszót írta Balassa Iván). Budapest, Natura 1975. 282. 1.
- Penavin Olga:** Szlavóniai hétköznapiak. (Válogatta, utószót és jegyzeteket írta P. O.) Újvidék, Fórum kiadás, 1973. 267. 1.
- Vargyas Lajos szerk.:** Népzene és népzene-történet II. Budapest, Editio Musica, 1974. 232. 1.
- Vekerdi József:** A cigány népmese. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1974. 279. 1.
- Zsigmond Gábor:** A magyar társadalomnéprajz kezdetei. Beöthy Leó (1832—1888). Budapest, Akadémiai Kiadó, 1974. 195. 1.
- Voigt Vilmos szerk.:** A szájhagyományozás törvényszerűségei. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1974, 133. 1.

*

Documentatio Ethnographica fogja megjelentetni **Erdélyi István** válogatásában L. N. **Gumiljev** kutató tanulmányorozatát az etnikum elméleti kérdéseiről, Etnosz és etnoszféra címmel. Fő mondanivalója, hogy az etnikum kialakulási folyamatát az elmúlt korokban az emberi közösségeknek a természeti környezetükhöz való kulturális gazdasági adaptáció váltotta ki. Az alkalmazkodást az ún. passzionár nemzedék valósította meg.

Ugyancsak most jelent meg nomád népekről írt sorozatának újabb kötete: Hunok Kinában. 1974 címmel. Előző művei: Hunok 1962; Kazária felfedezése 1966; Régi türkök 1967; Eltűnt királyság nyomában (János pap országa) 1972.

Magyarul eddig megjelent cikkei: A kazárok utódai. (A csapadékeloszlás ingadozásai és az etnogenezis kérdései Délkelet-Európában a XIII—XVI. században.) Történelmi Szemle 1968. 1—2. sz. 12—18.

A nomádvilág egysége és sokrétősége. Archeol. Ért. 1969. (96.) 54—60. Erdélyi Istvánnal közösen.

Koszarev, M. F.: Drevnyije kulturü tomszko-narümszkogo Priobja. 167 l, + 49 tábla. (A tom-narümi Ob-vidékének régi kultúrái). A szerző komplex módszerrel, régészeti, néprajzi, antropológiai valamint klímátörténeti adatok segítségével rekonstruálja az obiugorok és szamojédok etnogenezisét. Véleménye szerint Nyugat-Szibéria déli részén élő egykori urali népek kialakulásában fontos szerepet játszott az adott terület ökológiai övezeteinek módosulása, különösen az i. e. XIII—VIII. sz. között. Ekkor az ún. xerothermikus maximum idején a sztyeppe észak felé nyomult. Ez az itteni finnugor népek gazdasági életének megváltozásával, kultúrájuknak az új természeti környezethez való alkalmazkodásával és migrációkkal járt.

Koszarev szerint az obi-ugorok kialakulásának helyét — más szovjet tudósokkal egyetértésben — Ázsiában, az Ural-hegységtől keletre fekvő területen tételezi fel. Ezen kívül kitér a régészeti műveltség etnikai interpretációjának lehetőségére, valamint arra, hogy a természeti körülmények eddigieknél fokozottabb figyelmet érdemelnek az etnogenetikai folyamatok vizsgálatában.

Novickij, Georgij: Kratkoe opiszanie o narode ostjackom (1715). Rövid leírás az osztják népről. Szeged, 1973. (1974) 263. l.

A Studio Uralo-Altaiica sorozat 3. köteteként jelentette meg a József Attila Tudományegyetem ezt az egyik első néprajzi monográfia jellegű munkát a XVIII. sz. elejéről. A fordítást **Ferincz István** végezte, a bevezetőt **Hajdú Péter** írta. A kötetben megtalálható az eredeti orosz szöveg fénymásolata is.

Tulceva L. A., Lukjacsenk, T. N. Ter-Szakinjanc, A. E. szerk.: Novoe v etnograficseszkih i antropologicseszkih iszsledovanyijah. I—II. Moszkva, 1974. 150. l.

Előzetes beszámoló a SZUTA Mikluho-Makláj Néprajzi Intézetének expedíciós eredményeiről.

A magyar kutatók szempontjából külön érdeklődésre tarthatnak számot a következő cikkek: **Vasziljev, V. I.:** Ljapini nyenyecsek, egy szamojéd csoport etnikai sorsa. **Lebogyev, V. — Lopulenko, N. — Szimcsenko J.:** Az arami tundrán élő nganaszánok gazdálkodás-, életmódja és kultúrája; **Posztnyikova, N. M.:** Volgai Bulgária középkori lakosságának antropológiai összetétele; **Szokolova, Z. P.:** A Szüni folyó menti osztjákok tradicionális temetési szokásai.

Az utóbbi szerző, aki Társaságunk tiszteleti tagja, terjedelmes tanulmányt jelentetett meg a magyarországi finnugor kutatásokról a Szovjet-szkaja Etnografia 1974. 4. számában.

Veres Péter

„A régi Sárrét világa” címen a Békés Megyei Tanács VB. Művelődési Osztálya 1974-ben sokszorosított formában megjelentette **Csorba Csaba** sárréti bibliográfiáját. A bibliográfia 1142 annotált címet tartalmaz, adatgyűjtése igen széles körű. Felöleli a területtel foglalkozó megyei, tiszántúli és országos munkákat. Profilja általános honismereti-helyismereti történelem. Ehhez csatlakozik a fényképek és az egyházközségi iratok listája. Az egyes témakörökön belül a szerző abc-rendben közli a címeket. Az eligazodást a tárgy- és a helynév-mutató segíti. A bibliográfia különben a néprajzi szakirodalomban ismert meghatározásnál valamivel élesebben értelmezi a Sárrét kiterjedését, adatgyűjtését 34 községre terjesztette ki. **Szűcs Sándornak** van ajánlva, aki legtöbbet tett a Sárrét múltjának, értékeinek megőrzéséért. Az ő munkásságához is méltóan képviseli a Sárrétet az új bibliográfia.

Sárrét hagyományos életmódja címmel 1974. május 21-én a „Sárréti Napok 1974” keretében Püspökladányban a nagyközségi tanács és a debreceni Déri Múzeum rendezésében néprajzi tudományos ülést tartottak. Az ülésen elhangzott előadásokat és korreferátumokat Püspökladány nagyközség tanácsa lapjának, a Ladányi Híradónak a különszámában jelentette meg. A kiadványt szerkesztőjének, **Dankó Imrének** tanulmánya vezeti be, amelyben a Sárrét néprajzi vizsgálatának helyét kijelöli a hazai táj kutatások sorában. Atanácskozás megnyitó előadását **Balassa Iván** tartotta „A Sárrét néprajzi kutatása” címmel. **Dám László** a településről és építkezésről, **Varga Gyula** a gazdálkodásról, **Újváry Zoltán** a folklór kérdéseiről tartott vitaindító, bevezető előadást. Kötetben az előadásokon és a tizenegy korreferátumon kívül olvasható **Balassa Iván** összefoglalása és a tanácskozásról szóló rövid német nyelvű összegezés is. A szép kiállítású sokszorosító eljárással készült kötet néhány hónappal a tanácskozás után megjelent, Püspökladány Nagyközség Tanácsa tudománypártoló tevékenységéről tanúskodik.

Kósa László

NÉPRAJZI HIREK

1975/1—2.

Tartalom

- 1 —13 Tudományos tanácskozások
- 14—25 Rövid tudományos hírek
- 26—29 Kiállítások
- 29—32 Tudományos kiadványok

NEPRAJZI HÍREK
ETHNOGRAPHISCHE NACHRICHTEN

Informationsblatt der Ungarischen Ethnographischen Gesellschaft

Schriftleiter:

Agnes Szemerényi

1250 Budapest, Országház u. 30. Ungarn

Die Zeitschrift informiert Sie über
das Programm der Ungarischen
Ethnographischen Gesellschaft,
die ethnographischen Forschungen,
Forscher und Institutionen,
Ausgaben und Ausstellungen,
volkskundische Dokumentationen,
angewandte Volkskunde
in Ungarn.